

20. Rahoitusmarkkinat

Sekä tulo-, finanssi-, raha- ja valuuttapolitiikan hoitaminen että sen toimivuuden varmistaminen edellyttävät joidenkin tietojen salassa pitämistä. Ne liittyvät tehtyihin päätöksiin, toimenpiteisiin, asioiden valmisteluun ja tarpeiden selvittämiseen. Salassapitointressit korostavat asioiden valmistelua. Vaikka finanssi- ja tulopoliittisia päätöksiä ei sinällään ole tarvetta pitää salassa, niitä koskevat valmisteluasiakirjat voivat olla salassa pidettäviä. Salassapidolla on merkitystä etenkin valtion toimien valmistelussa laajoissa tulosopimuksissa, joissa ovat mukana työmarkkinaosapuolet.

Valmistelu- ja syntyvaiheessa julkisuuteen tulevilla tiedoilla voi olla välittömiä ja ennakoivia vaikutuksia rahoitusmarkkinoilla. Salassapitoperusteilla on mahdollista vähentää markkinahäiriöitä ja estää markkinaosapuolten epätasa-arvoista kohtelua. Tavoitteena on luoda politiikalle tehokkuutta ja vakautta, ja synnyttää ja pitää yllä yleistä luottamusta markkinoiden toimivuuteen. Toimenpiteet esimerkiksi havaittujen riskien hallitsemiseksi voivat epäonnistua, jos tiedot aina kaikilta osin julkisia.

Luottamuksen säilyttäminen pääoma- ja rahoitusmarkkinoita kohtaan edellyttää, että tietojen tasapuolinen julkistaminen varmistetaan ja tietojen epäasiallinen käyttö estetään. Salassapidon tarkoituksena on estää yksittäisen markkinaosapuolen mahdollisuus käyttää tietoa ennenaikaisesti hyödyksi omassa markkinatoiminnassaan. Kyseessä tulevia asiakirjoja ovat kansantalouden kehitystä kuvaavat tilastot, talouspoliittiset aloitteet, toimenpidesuunnitelmat, ja käsittelyn kohteina esimerkiksi kokonaistuotanto, ulkomaankauppa, työllisyyden kehittyminen, valtiontalouden tila tai valtion velan kehitys.

Finanssi- ja tulopoliitiikan valmisteluun liittyvät selvitykset, tausta-aineistot ja vaikutuslaskelmat ovat yleensä julkisia, ja tiedot on salattava vain siihen asti, kunnes ne on saatu yleisesti julkisiksi. Salassapito saattaa joissakin tilanteissa olla perusteltua myös tehtyjen päätösten jälkeen.

Politiikan toimivuuden edellytykset kohdistuvat kuitenkin vain osaan viranomaisista eli Rahoitustarkastukseen, valtionvarainministeriöön, sosiaali- ja terveysministeriöön, Vakuutustarkastukseen ja Suomen Pankkiin. Selvitykset voivat olla analyyseja ja ennusteita rahoitusmarkkinoiden ja vakuutustoiminnan asianmukaisuudesta ja siihen liittyvistä riskeistä.

Edustustilojen varauslomakkeet. Suomen Pankin edustustilojen varauslomakkeita ei voitu pitää rahoituksenjärjestelyjen luotettavuuden tai rahoitusmarkkinoiden toimivuuden kannalta salassa pidettävänä asiakirjoina. Edustustilojen varauksista ja käytöstä syntyneitä asiakirjoja ei voitu salata sillä perusteella, että pankin edustustiloissa käsiteltiin asioita, jotka liittyivät raha- ja valuuttapolitiikkaan, rahoitusmarkkinoiden vakauteen ja valvontaan tai lakisäätöihin valmiussuunnitelmiin. (KHO 1375/6.6.2001)

Viranomaisen tehtävät ja vastuut. Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuskertomuksia ei voitu salata sillä perusteella, että tietojen luovuttaminen olisi vaarantanut rahoitusjärjestelmien luotettavuutta ja rahoitusmarkkinoiden toimivuutta. Asiakirjojen luovutuksen kohteena ollut Kelan valtuutetut ei ole julkisuuslain määrittämä rahoitusmarkkinoita ja vakuutustoimintaa valvova tai markkinoiden ja järjestelmien toimivuudesta vastaava viranomainen, jonka tehtäviin valvonta ja vastuu olisivat kuuluneet. (KHO 87/22.1.2001)